

Det kongelige danske geografiske Selskab.

I det sjette Møde i Vinteren 1899—1900 holdt Premierløjtnant *Olufsen* Foredrag om sin *Rejse paa Amu Darja og sit Ophold i Khiva som Khanens Gjest. Lysbilleder.*

Revisor valgt Fuldmægtig i det kgl. Stempelpapirforvalterkontor, Løjtnant *A. P. H. Lund.*

I afdøde Kontorchef *Frolund's* Sted har Raadet til

Paa et d. 13. Oktober afholdt Raadsmøde vedtoges det at tildele Premierløjtnant i Flaaden *G. Amstrup* Selskabets *Guldmedalje.*

Udsigt over den geografiske Udbredelse af nogle i Danmark forekommende Stednavnsklasser.

Af Oberst **Emil Madsen.**

En stor Del af vore hjemlige Stednavne have tilsvarende, især naar Endelserne tages i Betragtning, ogsaa langt udenfor Danmark. En Undersøgelse af den geografiske Udbredelse, som saadanne Navne have, synes at kunne bidrage til Opklaringen af forskellige Forhold, som vedrøre dem, og det følgende er da et Forsøg i denne Retning, fortrinsvis angaaende den geografiske Udbredelse af hine Navne i selve det nuværende Danmark, medens der dog ogsaa til nærmere Belysning af Forholdene er taget saa meget med af, hvad der angaar fremmede Navne, som det i flere Henseender vanskelig tilgængelige Materiale og manglende Kundskab angaaende forskellige historiske og sproglige Forhold har gjort det muligt.

Nogle almindelige Bemærkninger maa dog først fremsættes.

Stednavnene have i Reglen ikke mindre end Personnavnene et Præg af den Tid, i hvilken de ere blevne til, foruden af det Folk, som har dannet dem. Det følger af sig selv, at det er Sprogets almindelige Ord, som de brugtes paa den Tid, da Navnene blev dannede, der have fundet Anvendelse i dem; men efter kortere eller længere Tid ere Ordene, ligesom de Personnavne, der samtidig benyttedes, hovedsagelig gaaede af Brug og blevne erstattede af andre.

Imellem Personnavnene og Stednavnene er der dog en væsentlig Forskel i de her berørte Henseender.

De Personer, som bære visse, til en bestemt Tid gængse Navne, dø efterhaanden bort, og med dem opføre hine Navne at være almindelig forekommende.

Stednavnene blive derimod staaende og bevares fra Slægt til Slægt, naar ikke ganske særdeles Omstændigheder indtræffe. Nogle af dem, som benyttes i Nutiden, ere derfor Oldtidsminder, som idelig stille sig frem for alle og enhver, medens de i Tveidstheden om deres Betydning i denne Henseende ofte er bleven fordunklet ved deres daglige Brug. Andre hidrøre fra Tider, der ligge os nærmere, men ere dog saa gammeldags, at ingen i vore Dage vilde falde paa at anvende lignende. Atter andre fremtræde med et saadant Nutidens Præg, at enhver let kan se, at de ere vore samtidige.

Ethvert Stednavn peger saaledes hen paa et bestemt Tidsrum, i hvilket det er blevet dannet; men for Erkendelsen af dette er der den store Hindring, at de Stednavne, som have en betydelig Alder, næsten aldrig fremtræde i den oprindelige Form, men ere blevne mere eller mindre omdannede, som oftest saaledes, at de ligesom Sprogets sædvanlige Ord og Personnavnene have fulgt med i Sprogets almindelige Udvikling, stundom dog ogsaa paa andre, mere vilkaarlige Maader, saaledes at det uden nærmere Oplysning bliver umuligt at erkende, hvorvidt Navnet virkelig tilhører den Stednavnsklasse, som Endelsen angiver, eller, med andre Ord, hvorvidt det er ægte eller uægte. Det er stundom hændet i et Land, at en Folkestamme, der talte et helt andet Sprog end dets tidligere Indbyggere, er trængt ind i det, har mere eller mindre fordrevet den ældre Befolkning og ganske eller næsten ganske givet Bebyggelserne og andre Steder i Landet